

Sygnatura akt I C 1787/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Wrocław, dnia 11 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Sławomir Urbaniak

Protokolant: Irmina Szawica

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2014 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa C. S.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 120.000 zł (sto dwadzieścia tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty;

II. dalej idące powództwo oddala;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 9.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazuje stronie pozwanej aby uiściła na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego we Wrocławiu) kwotę 816,72 zł tytułem kosztów sądowych.

I C 1787/12

UZASADNIENIE

Powódka C. S. wniosła w pozwie o zasądzenie od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. w W. kwoty 120.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24.08.2012 r. do dnia zapłaty.

Ponadto powódka domagała się zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7.217 zł.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że w dniu (...) r. na drodze krajowej nr (...)w pobliżu miejscowości P.kierujący samochodem marki V. (...)o nr rej. (...)P. D.nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że zasnął za kierownicą, w wyniku czego stracił panowanie nad kierowanym pojazdem i zjechał na przeciwległy pas ruchu gdzie następnie zderzył się czołowo z nadjeżdżającym prawidłowo z naprzeciwka samochodem osobowym marki S. (...)o nr rej. (...), w wyniku czego pasażerka samochodu marki V. (...)A. D.będąca w szóstym miesiącu ciąży doznała urazów wielonarządowych skutkujących śmiercią płodu i jej samej po przewiezieniu do szpitala. Sprawca zdarzenia wyrokiem Sądu Rejonowego w G.z 18.03.2009 r. (sprawa o sygn. akt II K 88/08) został uznany winnym popełnienia czynu z art. 177 par. 2 kk i skazany na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 4 lata. Na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego, Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z 14.10.2009 r. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok uznając apelację za oczywiście bezzasadną. Pojazd sprawcy wypadku w dacie zdarzenia posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym. (...) S.A.działające w imieniu powódki, pismem z 31.07.2012 r. zgłosiło stronie pozwanej roszczenie w kwocie 120.000

zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej – córki powódki A. D.. Strona pozwana decyzją z 23.08.2012 r. odmówiła wypłaty zadośćuczynienia na rzecz powódki, uzasadniając to brakiem podstawy prawnej dla zgłoszonego roszczenia.

Powódka stwierdziła, że w celu precyzyjnego uzasadnienia podstawy prawnej dochodzonego roszczenia wskazuje, iż Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 14.01.2010 r. (IV CK 307/2009) uznał, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc. Poglądu tego- wbrew zastrzeżeniom zgłaszanym w piśmiennictwie –nie można postrzegać jako nieuprawnioną próbę kreowania nowej postaci dobra osobistego (uchwała SN z 22.10.2010 r., III CZP 76/2010). Powódka podniosła, że dodatkową argumentację na poparcie w/w tezy, odnoszącej się jednoznacznie do zdarzeń, które miały miejsce przed 3.08.2008 r., Sąd Najwyższy przedstawił w wyroku z 10.11.2010 r. (II CSK 248/2010) oraz uchwale z 13.07.2011 r. (III CZP 32/11).

W ocenie powódki, w przedmiotowej sprawie sprawca zdarzenia –P. D., w wyniku spowodowania szkody, związanej z ruchem pojazdu marki V. (...) o nr rej. (...), obowiązuje do jej naprawienia na podstawie art. 24 par. 1 kc w zw. z art. 448 kc. Pozwany zawierając umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych ponosi ryzyko odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem tego pojazdu. Zakres odpowiedzialności ubezpieczonego wobec osoby trzeciej wyznacza co do zasady zakres odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

Powódka stwierdziła, że śmierć córki była dla powódki ogromną tragedią, dnia w którym ją straciła nigdy nie zapomni. Wraz z odejściem ukochanego dziecka została pozbawiona całej radości życia. Wszystkie wspólnie spędzone lata sprawiły, że powódka była bardzo mocno związana emocjonalnie z córką. Kochała ją i darzyła ogromnym zaufaniem. Wiedziała, że na jej pomoc i wsparcie zawsze może liczyć. Zarówno powódka jak i jej mąż mają problemy zdrowotne. Córka opiekowała się nimi i wspierała w chorobach. Nigdy nie opuściła rodziców w potrzebie. Tak miało być już zawsze. Niestety (...) r. spokojne, szczęśliwe i bezpieczne życie całej rodziny zostało przerwane przez tragiczny wypadek, na skutek którego śmierć poniosła córka powódki będąca w szóstym miesiącu ciąży. Dla powódki był to ogromny szok. Nie mogła w to uwierzyć. Nie wyobrażała sobie tego, że będzie musiała pochować swoją najmłodszą córkę. Śmierć dziecka bardzo mocno wpłynęła na życie powódki. Nie wiedziała jak żyć bez córki z którą spędzała tak wiele czasu. Matka i córka odwiedzały się codziennie, nie mogły żyć bez siebie. Po wypadku stres i ciągłe napięcie doprowadziły do znacznego pogorszenia stanu zdrowia powódki. Powódka doznała zawału serca powikłanego wstrząsem kardiogenym. Na skutek zawału doszło do udaru mózgu. Dzisiaj powódka musi zmagać się z niedowładem lewostronnym, zawrotami głowy, zachwianiem równowagi oraz uszkodzeniem serca spowodowanym zawałem. Śmierć córki doprowadziła także do zaburzeń depresyjnych.

Zdaniem powódki roszczenie o zasądzenie kwoty 120.000 zł, zgodnie z wcześniej poczynionymi uwagami, może być zakwalifikowane jako żądanie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w rozumieniu art. 448 kc. Przesłanką żądania zadośćuczynienia pieniężnego w myśl art. 448 kc jest naruszenie dóbr osobistych, naruszenie mające charakter bezprawny (art. 24 kc). W ocenie powódki wszystkie przesłanki od których ustawodawca uzależnia możliwość zasądzenia dochodzonego w tej sprawie zadośćuczynienia zostały spełnione.

Gdy idzie o odsetki od należności głównej to powódka jako podstawę prawną żądania w tym zakresie powołała art. 481 kc. Wskazała, że żądanie zasądzenia od pozwanego odsetek ustawowych od dnia 24.08.2012 r. podyktowane jest faktem, iż decyzja z 23.08.2012 r. (o odmowie wypłaty zadośćuczynienia) była decyzją kończącą proces likwidacji szkody powódki.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana Towarzystwo (...) S.A.w W.wniosła o oddalenie powództwa w całości. Pozwana stwierdziła na wstępie uzasadnienia swojego stanowiska, że zaprzecza wszelkim twierdzeniom strony pozwanej, z wyjątkiem wyraźnie przyznanych. Pozwana przyznała następnie, że ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za skutki wypadku z (...) r. Odpowiedzialność ta oparta jest o obowiązkową umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych zawartą z właścicielem pojazdu marki V. (...)o nr rej.

(...), którym kierował sprawca zdarzenia. Pozwana przyznała także, że przyjęła zgłoszenie szkody i na jego podstawie przeprowadziła postępowanie likwidacyjne, w wyniku którego pismem z 23.08.2012 r. odmówiła powódce wypłaty zadośćuczynienia. Takie stanowisko było konsekwencją tego, iż w ocenie strony pozwanej do momentu wprowadzenia do kodeksu cywilnego przepisu art. 446 par. 4, który obowiązuje od 3.08.2008 r. nie istniały podstawy prawne do żądania zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią osoby bliskiej. Roszczenie dochodzone przez powódkę na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 kc pozwana uznała za niezasadne, ponieważ przysługuje ono wyłącznie poszkodowanemu, jako osobie przeciwko której skierowany był czyn niedozwolony. Jednocześnie z ostrożności procesowej, mając na uwadze całość materiału sprawy, strona pozwana nie kwestionowała rozmiaru cierpienia powódki w związku ze śmiercią córki na skutek wypadku z (...) r., jednakże pozwana kwestionowała wysokość dochodzonego przez powódkę zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią osoby bliskiej i podnosiła, że zadośćuczynienie jest roszczeniem o charakterze ściśle niemajątkowym, którego zadaniem jest kompensacja doznanej krzywdy. Roszczenie to nie ma na celu wyrównywać straty poniesionej przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości. Ma także na celu złagodzić cierpienia wywołane przedwczesną utratą osoby bliskiej. Pozwana podkreśliła, że z ugruntowanej linii orzecznictwa wynika, że suma pieniężna przyznana tytułem zadośćuczynienia powinna być utrzymana w rozsądnych granicach i dostosowana do aktualnych stosunków majątkowych. Odpowiednia kwota zadośćuczynienia ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie być źródłem wzbogacenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu (...) r. na drodze krajowej nr (...)w pobliżu miejscowości P.kierujący samochodem marki V. (...)o nr rej. (...)P. D.nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że jadąc od strony S.w kierunku Ś.stracił panowanie nad kierowanym pojazdem i zjechał na przeciwległy pas ruchu gdzie następnie zderzył się czołowo z nadjeżdżającym prawidłowo z naprzeciwka samochodem osobowym marki S. (...)o nr rej. (...), w wyniku czego pasażerka samochodu marki V. (...)A. D.będąca w szóstym miesiącu ciąży doznała urazów wielonarządowych skutkujących śmiercią płodu i jej samej po przewiezieniu do szpitala.

Sprawca zdarzenia wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z 18.03.2009 r. (sprawa o sygn. akt II K 88/08) został uznany winnym popełnienia czynu z art. 177 par. 2 kk i skazany na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 4 lata. Na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego, Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z 14.10.2009 r. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

(**Dowód:** wyrok Sądu Rejonowego w G.z dnia 18 marca 2009r. II K88/08 akta szkody (...), wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 14.10.2009r. IV Ka 737/09 akta szkody (...))

Pojazd sprawcy wypadku w dacie zdarzenia posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym.

(**Dowód:** polisa ubezpieczeniowa – akta szkody)

A. D., która poniosła śmierć w wypadku komunikacyjnym z dnia (...). była młodszą córką powódki. C. S.ma jeszcze drugą córkę - starszą o 7 lat A., która ze swoją rodziną mieszka w W..

W chwili wypadku A. D. miała 24 lata i była w szóstym miesiącu ciąży z drugim dzieckiem. Powódka C. S. nie była świadkiem wypadku. Przebywała w tym czasie w W. z drugą córką A.. Po otrzymaniu wiadomości o wypadku natychmiast przybyła na miejsce zdarzenia. Śmierć córki i jej płodu nastąpiła krótko po przewiezieniu do szpitala.

Zmarła A. D. była bardzo związana ze swoją rodziną, w szczególności z matką, z którą pozostawała w bardzo bliskich relacjach. Powódka w wieku 55 lat przeszła na emeryturę i pomagała córce A. w wychowywaniu jej dziecka. A. D. studiowała zaocznie prawo i pracowała w Urzędzie Wojewódzkim. Mieszkała we W. w niewielkiej odległości od matki w oddzielnym mieszkaniu wraz ze swoją własną rodziną - mężem i 4 letnią córką A.. Codziennie kontaktowała się z

matką, która pomagała jej w opiece nad wnuczką A. odprowadzając ją każdego dnia do przedszkola. A. D. kilkakrotnie w ciągu dnia telefonowała do swojej matki, która uczestniczyła w jej życiu rodzinnym. Zwierały się sobie. C. S. cieszyła się z drugiej ciąży swojej córki. Razem z A. wybrała imię dla przyszłej wnuczki. A. D. była wrażliwą osobą, pomagała rodzicom w zakupach i pracach w ogródku.

C. S. była bardzo energiczną osobą, mocno zaangażowaną w życie rodzinne swoich dzieci i zainteresowaną ich problemami. O ile to było możliwe wszyscy członkowie rodziny byli razem, nie było dystansu między nimi. Rodzina dla powódki była celem i sensem jej życia. Powódka poza rodziną nie miała innych pasji. Wszyscy razem spędzali wakacje, urlopy, wczasy, wycieczki i święta

Po śmierci A. D. mąż zmarłej założył nową rodzinę i ograniczył powódce kontakty z wnuczką A..

(Dowód: zeznania świadka A. G. e-protokół z dnia 18.04.2013r. 02:35- 21:03, zeznania J. S. e-protokół z dnia 18.04.2013r. 30:38- 42:07, przesłuchanie powódki C. S. e-protokół z dnia 18.04.2013r. 30:38- 42:07, dokumentacja zebrana w aktach szkody).

Po śmierci córki życie powódki zmieniło się całkowicie. Przez blisko dwa lata od wypadku powódka nie mogła jeść, stale wybudzała się ze snu, prawie cały czas płakała. Miała silną anemię, zawroty głowy i zachwiania równowagi. Powódka ma obecnie 66 lat. Długotrwały stres związany ze śmiercią jej córki skutkował utratą zdrowia. C. S. przeszła zawał serca powikłany wstrząsem kardiogennym. W 2009 roku miała udar mózgu na skutek niedotlenienia. Do chwili obecnej ma lewostronny niedowład, potyka się lewą nogą, ma słabą rękę i asymetrię ust. Stwierdzono też u powódki cukrzycę typu 2- insulinoterapia oraz przewlekłe zapalenie błony śluzowej żołądka a także padaczkę objawową. Od czasu śmierci córki wymaga stałej opieki. Przed wypadkiem powódka nie miała żadnych problemów zdrowotnych. Teraz jest ciągle pod nadzorem lekarza kardiologa, neurologa, uczęszcza na rehabilitację, a jej zainteresowania związane są tylko z dolegliwościami chorobowymi. Stwierdzono też u powódki organiczne zaburzenia depresyjne. Leczyła się farmakologicznie u lekarza psychiatry. Nadal bardzo często płacze, boi się wychodzić z domu, prześladowają ją myśli, obrazy. Dla powódki zmarła córka nadal istnieje w rodzinie i w życiu powódki. Do chwili obecnej powódka nie pogodziła się z jej śmiercią.

(Dowód: akta szkody - dokumentacja medyczna z 08.02.2011r.- Wojewódzki Szpital (...oddział (...))rozdzielenie: organiczne zaburzenia depresyjne; dokumentacja medyczna z 28.03.2012r.- padaczka objawowa; dokumentacja medyczna z 26.11.2009r.- udar niedokrwienny mózgu z niedowładem połowicznym lewostronnym, stan po zawale serca, zaburzenia depresyjne zeznania świadka A. G.e-protokół z dnia 18.04.2013r. 02:35- 21:03, zeznania J. S.e-protokół z dnia 18.04.2013r. 30:38- 42:07, przesłuchanie powódki C. S.e-protokół z dnia 18.04.2013r. 30:38- 42:07).

Śmierć córki wywołała u powódki zaburzenia adaptacyjne w postaci zaburzeń lękowo-depresyjnych prawdopodobnie będących powikłaniem zespołu stresu pourazowego ((...)). U powódki występują następujące objawy zaburzeń adaptacyjnych: niepewność przyszłości, co za tym idzie niemożliwość jej planowania, bezradność, przygnębienie, napięcie emocjonalne, trudności w wykonywaniu codziennych czynności. Wyniki badań pokazują stan głębokiej depresji u badanej i najwyższy z możliwych poziom lęku. Objawami tych zaburzeń są: niepokój, drażliwość, nerwowość, szybkie męczenie się, budzenie się w nocy, trudności z koncentracją, trudności w zasypianiu, osłabienie pamięci, chwilowe luki w pamięci, zawroty głowy, kołatanie serca, koszmarne sny, ciągle rozgoryczenie, krótki oddech, trudności w przelykaniu. Przeżywanie tych objawów wpływa na funkcjonowanie w życiu osobistym, na relacje z bliskimi, cierpi także zdrowie fizyczne. Choroby, na które zachorowała opiniowana po śmierci córki (udar niedokrwienny, zawał serca, przewlekłe zapalenie błony śluzowej żołądka, zaburzenia depresyjne) przyczynowo ściśle są związane z przeżywaniem bardzo wysokiego stresu. To z kolei wpływa na zakłócenie relacji z bliskimi. Powódka jest całkowicie zależna od męża. Relacje te są mocno zakłócone w związku z przeżywaniem przez powódkę uczuć związanych z procesem żałoby. Powódka obawia się przyszłości swojej i bliskich, co wynika z jej poziomu lęku (najwyższego w skali). Nie jest on racjonalny i nie podlega kontroli. Utrzymujący się wysoki poziom leku jest objawem zespołu stresu pourazowego. Bezpośrednim skutkiem śmiertelnego wypadku córki jest utrata poczucia bezpieczeństwa i brak wpływu na sytuację, w której się znalazła powódka. Zdarzenie, którego doświadczyła znacznie

przekroczyło jej możliwości poradzenia sobie z nim i doprowadziło do kryzysu emocjonalnego. W związku z powyższym ma ograniczone możliwości emocjonalne. Niewątpliwie ma to wpływ na funkcjonowanie powódki w życiu osobistym i społecznym.

Zaburzenia emocjonalne u powódki w postaci zaburzeń lękowo-depresyjnych utrzymują się od momentu śmierci ich córki, czyli od 2007 roku i trwają nadal (6 lat). Przeżywanie żałoby przez powódkę z dużym prawdopodobieństwem nie ma charakteru okresowego i przemijającego. Zaburzenia u opiniowanej mogą mieć charakter trwały ze względu na wiek badanej (65 lat).

Powódka w związku z utrzymującymi się objawami stresu pourazowego wymaga terapii psychologicznej, a także wsparcia terapeutycznego w związku z przeżywaniem żałoby. Konieczne jest włączenie leczenia psychiatrycznego i farmakologicznego. Nawet po zakończeniu terapii, w różnych sytuacjach stresowych, naturalnych zmianach życiowych i sytuacjach kryzysowych może wystąpić u powódki konieczność ponownego wsparcia psychologicznego czy farmakologicznego. Zaburzenia emocjonalne będące powikłaniem nieleczzonego zespołu stresu pourazowego wymagają stosowania intensywnej psychoterapii. Jednak podejmuje się je przede wszystkim w celu zmniejszenia objawów i poprawy funkcjonowania. Leczeniem odbudowuje się przede wszystkim poczucie bezpieczeństwa i redukuje lęk. Natomiast w większości wypadków zaburzenia poczucia bezpieczeństwa i lęk stają się cechą osobowości praktycznie niemożliwą do usunięcia. Zaburzenia u opiniowanej mogą mieć charakter trwały. Zaburzenia emocjonalne występujące u powódki po śmierci córki wywołały trwały uszczerbek na zdrowiu. Zaburzenia emocjonalne w postaci zaburzeń lękowo-depresyjnych utrzymują się u powódki od 2007 roku. W związku z bardzo wysokim poziomem lęku u powódki mogły się rozwijać objawy somatyczne w odpowiedzi na stres.

(Dowód: opinia sądowo – psychologiczna k. 78- 83).

(...) S.A. działające w imieniu powódki, pismem z 31.07.2012 r. zgłosiło stronie pozwanej roszczenie w kwocie 120.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej – córki powódki A. D..

Strona pozwana decyzją z 23.08.2012 r. odmówiła wypłaty zadośćuczynienia na rzecz powódki, uzasadniając to brakiem podstawy prawnej dla zgłoszonego roszczenia.

(Dowód: pismo (...) S.A.z L.z dnia 31.07.2012r., decyzja pozwanego z dnia 23.08.2012r. aktami szkody ((...)).

Sąd zważył , co następuje:

Powódka C. S. domagała się zapłaty od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. w W. kwoty 120.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24.08.2012 r. tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej – jej córki.

Odpowiedzialność strony pozwanej wynikała z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, jaka łączyła ją ze sprawcą wypadku. W ocenie Sądu nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut strony pozwanej, iż skoro ustawodawca wprowadził do Kodeksu cywilnego nową regulację prawną, tj. art. 446 § 4 k.c., to brak było podstaw prawnych do uwzględnienia roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej w stanie prawnym, obowiązującym przed 3.08.2008 r., tj. przed datą wejścia w życie powołanego przepisu. W myśl art. 446 § 4 k.c. Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Regulacja ta została wprowadzona ustawą z dnia 30.05.2008 r. - o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), która weszła w życie 3.08.2008 roku. Ustawa ta nie zawiera unormowań intertemporalnych dotyczących przytoczonego przepisu, jednakże przyjęć należało, iż zgodnie z zasadą nie działania prawa wstecz, odnosi się ona do jedynie zdarzeń i skutków prawnych, jakie zaistniały po jej wejściu w życie. W ocenie Sądu nie oznacza to jednak, iż w stanie prawnym, obowiązującym przed dniem wejścia w życie cytowanego przepisu, brak było podstaw prawnych do dochodzenia roszczeń za krzywdy doznane w związku ze śmiercią osoby bliskiej. Podstawą taką mógł być art. 446 § 3 k.c. co do roszczeń majątkowych oraz w zakresie zadośćuczynienia za krzywdy moralne podstawą taką niewątpliwie mógł stanowić art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Stosownie bowiem do art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego

sąd może przyznać temu, czyje dobro zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęta została koncepcja, że więź emocjonalna łącząca osoby bliskie jest dobrem osobistym, stąd doznany na skutek śmierci osoby bliskiej uszczerbek polega nie tylko na osłabieniu aktywności prowadzącej do pogorszenia sytuacji życiowej, lecz jest także następstwem naruszenia dobra osobistego, jakim była relacja między zmarłym a osobą zainteresowaną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2.12.2009 r., I CSK 149/09 niepubl.). W uchwale z dnia 22.10.2010 r., III CZP 76/10 (OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 42) Sąd Najwyższy, analizując skutki dodania § 4 do art. 446 k.c. wskazał, że przepis ten wzmocnił pozycję najbliższego członka rodziny, jednak nie wykluczył stosowania także art. 448 k.c., przy czym na podstawie art. 448 k.c. zadośćuczynienie pieniężne przysługiwało najbliższemu członkowi rodziny za doznaną krzywdę także wtedy, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3.08.2008 r. Podkreślić wszakże należy, że rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa, podlega ochronie prawa, zaś więź rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia. Prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi zatem dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c., co oznacza, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że roszczenie powódki co do zasady zasługiwało na uwzględnienie.

W następnej kolejności przejść zatem należało do analizy wysokości świadczenia którego wypłaty od pozwanej domagała się powódka. Przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego ma na celu zrekompensować krzywdę za naruszenie prawa do życia w rodzinie i ból spowodowany utratą najbliższej osoby oraz pomoc osobie pokrzywdzonej w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym rzeczywistości. Naruszenie prawa do życia w rodzinie stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. Utrata osoby bliskiej ma zawsze charakter nieodwracalny. Ustalenie wysokości zadośćuczynienia winno nastąpić według kryteriów branych pod uwagę przy zasądzaniu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych (art. 23 i art. 24 w zw. z art. 448 k.c.), z uwzględnieniem jednak ciężaru gatunkowego naruszonego dobra (wyrok SA w Łodzi z dnia 14.04.2010 r., I ACa 178/10, niepubl.). W literaturze zwraca się uwagę, że na rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego. Trudno jest wycenić tę krzywdę. W każdym razie każdy przypadek powinien być indywidualizowany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy. Wprowadzenie do przepisu klauzuli "odpowiedniej sumy" pozostawia sądowi orzekającemu margines uznaniowości, co do wysokości zasądzonej kwoty.

Sąd uwzględniając w całości żądanie powódki co do zadośćuczynienia miał na uwadze znaczący rozmiar uszczerbku powódki przejawiający się w znaczącym rozmiarze cierpienia i poczucia krzywdy doznanych na skutek utraty osoby najbliższej- jej dziecka. Takie wnioski wypływają z zeznań świadków A. G. i J. S. oraz opinii biegłego sądowego psychologa M. A.. Śmierć córki wywołała u powódki zaburzenia adaptacyjne w postaci zaburzeń lękowo-depresyjnych prawdopodobnie będących powikłaniem zespołu stresu pourazowego. Wyniki badań pokazują stan głębokiej depresji u badanej i najwyższy z możliwych poziom lęku. Śmierć dziecka doprowadziła u powódki do zmiany emocjonalności, osłabiła zdolność przeżywania pozytywnych emocji. Traumatyczne zdarzenie uporczywie powraca i jest ponownie przez nią przeżywane. Zaburzenia te powodują klinicznie istotny stres i załamanie w życiu społecznym, utrudniają skuteczne radzenie sobie w życiu codziennym i funkcjonowanie. Mimo upływu blisko 7 lat od wypadku stan ten u powódki nie uległ poprawie. C. S. nadal rozpacza i rozpatruje to tragiczne dla niej wydarzenie. Zmarła córka jest wciąż obecna w jej życiu. Jak wskazała biegła sądowa w swojej opinii w większości wypadków zaburzenia poczucia bezpieczeństwa i lęk stają się cechą osobowości praktycznie niemożliwą do usunięcia. Zaburzenia u opiniowanej mogą mieć zatem charakter trwałe. Przeżywanie tych objawów wpłynęło też niekorzystnie na zdrowie fizyczne powódki.

Choroby, na które zachorowała opiniowana po śmierci córki (udar niedokrwienny, zawał serca, przewlekłe zapalenie błony śluzowej żołądka, zaburzenia depresyjne) przyczynowo ściśle są związane z przeżywaniem bardzo wysokiego stresu, co potwierdziła biegła w swojej opinii.

Sąd uwzględnił też szczególną więź emocjonalną, jaka łączyła powódkę z jej tragicznie zmarłą córką. Zmarła A. D., pomimo iż mieszkała oddzielnie i założyła własną rodzinę była bardzo związana ze swoją matką, co potwierdziły zeznania słuchanych przed Sądem świadków- J. S. i A. G.. Obie mieszkały w bliskiej odległości od siebie. A. D. kilkakrotnie w ciągu dnia telefonowała do swojej matki, wspólnie dzieliły wszelkie troski i radości. Matka będąc już na emeryturze pomagała swojej zmarłej córce w wychowywaniu jej dziecka. C. S. była bardzo energiczną osobą, świadkowie określili ją nawet jako „uciążliwie energiczną” i „zaborczą” w relacjach ze swoją córką A., niesamowicie zaangażowaną w życie rodzinne swoich dzieci. Dla powódki rodzina stanowiła cały sens jej życia, poza rodziną nie miała innych pasji. Powódka spędzała ze swoją tragicznie zmarłą córką wszystkie wakacje, urlopy, wczasy, wspólnie organizowali wycieczki i święta.

Oceniając rozmiar krzywdy powódki Sąd wziął także pod uwagę szczególnie tragiczne okoliczności, w jakich doszło do zdarzenia. W chwili wypadku A. D. była w szóstym miesiącu ciąży i na skutek tego tragicznego wypadku śmierć poniósł także płód dziecka. Powódka razem ze swoją córką straciła także wnuczkę, której narodzin bardzo oczekiwała.

Nie bez znaczenia w rozpoznawanej sprawie jest także dalszy ciąg zdarzeń, które nastąpiły po śmierci córki. Mąż zmarłej A. D. założył nową rodzinę i w sposób odczuwalny zaczął reglamentować kontakty powódki z jej wnuczką A., którą powódka przez cztery lata wychowywała i z którą była bardzo związana. Zmuszona jest w sposób uległy zabiegać i prosić o kontakty z wnuczką, co powiększa jej rozmiar krzywdy. Jak sama powódka wskazała na skutek wypadku straciła trójkę ukochanych osób.

Właściwych sferze osobistej człowieka uczuć i emocji nie sposób wymierzyć, tymczasem w sprawach o zadośćuczynienie sądy stają przed koniecznością ich swoistej obiektywizacji i „wyceny” w pieniądzu. Uwzględniając wszystkie wskazane okoliczności, sprawy, przede wszystkim zaś rozmiar cierpień psychicznych powódki należało dojść do wniosku, że odpowiednią kwotą zadośćuczynienia jest kwota 120.000 zł, która w ocenie powódki stanowiłaby należyłą rekompensatę jej krzywdy, czyniąc zadość kryteriom ustalania słusznego i sprawiedliwego zadośćuczynienia. Kwota ta łagodzi w pewien sposób poniesioną przez powódkę krzywdę niemajątkową, a zarazem nie stanowi źródła wzbogacenia. Wskazywana w judykaturze przesłanka przeciętnej stopy życiowej nie może pozbawić omawianego roszczenia funkcji kompensacyjnej, ani eliminować innych istotniejszych czynników kształtujących jego rozmiar i ma charakter tylko uzupełniający. W najnowszym orzecznictwie wskazuje się, że przy ustalaniu odpowiedniego zadośćuczynienia nie można pomijać notoryjnego faktu, iż w obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej, polskie społeczeństwo jest w wysokim stopniu rozwarstwione pod względem poziomu życia i zasobności majątkowej. Wysokość stopy życiowej społeczeństwa jedynie w sposób uzupełniający (w aspekcie urzeczywistniania zasady sprawiedliwości społecznej – art. 2 Konstytucji RP) może rzutować na wysokość zadośćuczynienia należnego poszkodowanemu za doznaną krzywdę. Kwestią zasadniczą jest jednak rozmiar szkody niemajątkowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.01.2011 r., I PK 145/10, Lex nr 794777). Przyznawane zadośćuczynienie ma pełnić przede wszystkim funkcję kompensacyjną. Zmierza ono do naprawienia krzywdy w postaci doznanych przez poszkodowanego cierpień fizycznych i ujemnych przeżyć psychicznych istniejących zarówno w chwili orzekania, jak i tych które z pewnością lub z dużym stopniem prawdopodobieństwa będą odczuwane także w przyszłości. Zasądzona kwota pomoże powódce w dostosowaniu się do zmienionej sytuacji życiowej i rodzinnej. Jest ona adekwatna do rozmiaru, rodzaju i czasu trwania krzywdy poszkodowanej, ocenianych z uwzględnieniem jej indywidualnych cech oraz położenia życiowego.

Rozstrzygnięcie co do odsetek Sąd wydał w oparciu o art. 481 k.c. i art. 455 k.c. W niniejszej sprawie termin wymagalności świadczenia wynikał z art. 817 § 1 k.c., zgodnie z którym to jeżeli nie umówiono się inaczej, zakład ubezpieczeń obowiązany był spełnić świadczenie w terminie 30 dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku. W rozpoznawanej sprawie powódka zgłosiła stronie pozwanej sporne roszczenie w kwocie 120.000 zł w piśmie z dnia 31.07.2012 r. natomiast strona pozwana w dniu z 23.08.2012 r. odmówiła wypłaty zadośćuczynienia

na rzecz powódki, uzasadniając to brakiem podstawy prawnej dla zgłoszonego roszczenia. Należne powódce odsetki ustawowe od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia należało zatem liczyć od dnia 31.08.2012 r. (dnia następnego po upływie 30 dniowego terminu określonego dla ubezpieczyciela w/w przepisem).

Podstawę orzeczenia o kosztach zawartego w punkcie III wyroku stanowił przepis art.

98 kpc. Na poniesione przez powódkę koszty procesu składają się opłata od pozwu w kwocie 6.000zł oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3. 617zł (łącznie 9.617zł).

W pkt IV wyroku Sąd nakazał stronie pozwanej uiścić na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w wysokości 816,72zł , na którą to kwotę składają się opłata za sporządzenie opinii - 511,52zł oraz zwrot kosztów dojazdów świadków- 268 zł + 37,20zł.